

BELGISCHE SENAAT**BUITENGEWONE ZITTING 1988**

16 JUNI 1988

HERZIENING VAN DE GRONDWET

**Herziening van artikel 108ter
van de Grondwet**
(Verklaring van de wetgevende macht,
zie « Belgisch Staatsblad » nr. 216
van 9 november 1987)

**ONTWERP VAN TEKST
OVERGEZONDEN DOOR DE
KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS**

Enig artikel

**A. Artikel 108ter, §§ 2 en 3, van de Grondwet
wordt vervangen als volgt :**

« § 2. De bevoegdheden van de agglomeratie waar-
toe de hoofdstad van het Rijk behoort, worden, op de
wijze bepaald door een wet aangenomen met de in
artikel 1, laatste lid, bepaalde meerderheid, uitge-
oefend door de krachtens artikel 107^{quater} opgerich-
te organen van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest.

R. A 14094*Zie :***Gedr. St. van de Kamer van Volksvertegenwoordigers :****10 / 108ter - 420 - 1988 :**

N° 1 : Voorstel van de Regering.

N° 2 tot 7 : Amendementen.

N° 8 : Verslag.

N° 9 : Amendementen.

Handelingen van de Kamer van Volksvertegenwoordigers :

15 en 16 juni 1988.

SENAT DE BELGIQUE**SESSION EXTRAORDINAIRE DE 1988**

16 JUIN 1988

REVISION DE LA CONSTITUTION

**Révision de l'article 108ter
de la Constitution**
(Déclaration du pouvoir législatif,
voir « Moniteur belge » n° 216
du 9 novembre 1987)

**PROJET DE TEXTE
TRANSMIS PAR LA
CHAMBRE DES REPRESENTANTS**

Article unique

**A. L'article 108ter, §§ 2 et 3, de la Constitution est
remplacé par les dispositions suivantes :**

« § 2. — Les compétences de l'agglomération à
laquelle la Capitale du Royaume appartient sont, de
la manière déterminée par une loi adoptée à la ma-
jorité prévue à l'article 1er, dernier alinéa, exercées par
les organes de la Région de Bruxelles-Capitale créés
en vertu de l'article 107^{quater}.

R. A 14094*Voir :***Documents de la Chambre des Représentants :****10 / 108ter - 420 - 1988 :**

N° 1 : Proposition du Gouvernement.

N° 2 à 7 : Amendements.

N° 8 : Rapport.

N° 9 : Amendements.

Annales de la Chambre des Représentants :

15 et 16 juin 1988.

§ 3. Er bestaan taalgroepen in de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en Colleges, bevoegd voor de gemeenschapsaangelegenheden; hun samenstelling, werking, bevoegdheden en, onverminderd artikel 59bis, § 6, hun financiering worden geregeld door een wet, aangenomen met de in artikel 1, laatste lid, bepaalde meerderheid.

Deze organen :

1° hebben, elk voor hun gemeenschap, dezelfde bevoegdheden als de andere inrichtende machten inzake culturele aangelegenheden, onderwijs en persoonsgebonden aangelegenheden;

2° oefenen, elk voor hun gemeenschap, de bevoegdheden uit die hen worden toegewezen door de Gemeenschapsraden;

3° regelen samen de in 1° bedoelde aangelegenheden van gemeenschappelijk belang.

De Colleges vormen samen het Verenigd College dat fungeert als overleg- en coördinatieorgaan tussen de beide gemeenschappen. »

B. Artikel 108ter, §§ 4 tot en met 6, van de Grondwet wordt opgeheven.

C. De volgende bepaling wordt aan artikel 108ter, in fine, van de Grondwet toegevoegd :

« Overgangsbepaling

» Tot de inwerkingtreding van de wetten voorzien in artikel 108ter, §§ 2 en 3, blijven de hiernavolgende bepalingen van toepassing :

§ 1. Voor de bij de Grondwet en de wet bepaalde gevallen worden de leden van de agglomeratieraad, op de bij de wet vastgestelde wijze, ingedeeld in een Nederlandse en een Franse taalgroep.

Het uitvoerend college is samengesteld uit een oneven aantal leden. De voorzitter uitgezonderd, telt het evenveel leden uit de Nederlandse als uit de Franse taalgroep.

§ 2. Behoudens voor de begrotingen, kan een met redenen omklede motie, ondertekend door ten minste drie vierde van de leden van een taalgroep in de agglomeratieraad en ingediend voor de eindstemming in openbare vergadering, verklaren dat de bepalingen die zij aanwijst in een ontwerp of voorstel van verordening of besluit van de agglomeratieraad de betrekkingen tussen de gemeenschappen ernstig in het gedrang kunnen brengen.

In dit geval wordt de procedure in de agglomeratieraad opgeschort en de motie verwezen naar het uitvoerend college dat binnen dertig dagen daarover zijn gemotiveerd advies geeft en eventueel het ontwerp of voorstel amendeert.

Het toezicht op de verordening of het besluit na deze procedure genomen, wordt uitgeoefend door de Koning op de voordracht van de Ministerraad.

Deze procedure kan slechts eenmaal worden toegepast door de leden van een taalgroep betreffende eenzelfde ontwerp of voorstel.

§ 3. Il y a des groupes linguistiques du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, et des Collèges, compétents pour les matières communautaires; leur composition, fonctionnement, compétences et, sans préjudice de l'article 59bis, § 6, leur financement sont réglés par une loi adoptée à la majorité prévue à l'article 1er, dernier alinéa.

» Ces organes :

1° ont, chacun pour sa communauté, les mêmes compétences que les autres pouvoirs organisateurs pour les matières culturelles, d'enseignement et personnalisables;

2° exercent, chacun pour sa communauté, les compétences qui leur sont déléguées par les Conseils de Communautés;

3° règlent conjointement les matières visées au 1° qui sont d'intérêt commun.

Les Collèges forment le Collège réuni qui fait fonction d'organe de concertation et de coordination entre les deux communautés. »

B. Les §§ 4 à 6 de l'article 108ter, de la Constitution sont abrogés.

C. La disposition suivante est ajoutée, in fine, à l'article 108ter de la Constitution :

« Disposition transitoire

» Jusqu'à l'entrée en vigueur des lois prévues à l'article 108ter, §§ 2 et 3, les dispositions ci-après restent d'application :

§ 1er. Pour les cas déterminés dans la Constitution et dans la loi, les membres du conseil d'agglomération sont répartis en un groupe linguistique français et un groupe linguistique néerlandais de la manière fixée par la loi.

Le collège exécutif est composé d'un nombre impair de membres. Le président excepté, il compte autant de membres du groupe linguistique français que du groupe linguistique néerlandais.

§ 2. Sauf pour les budgets, une motion motivée, signée par les trois quarts au moins des membres d'un groupe linguistique du conseil de l'agglomération, et introduite avant le vote final en séance publique, peut déclarer que les dispositions qu'elle désigne dans un projet ou une proposition de règlement ou d'arrêté du conseil d'agglomération peuvent porter gravement atteinte aux relations entre les communautés.

Dans ce cas, la procédure au sein du conseil d'agglomération est suspendue et la motion est renvoyée au collège exécutif qui, dans les trente jours, émet son avis motivé à ce sujet et amende le projet ou la proposition s'il échet.

La tutelle relative au règlement ou à l'arrêté pris après cette procédure est exercée par le Roi sur proposition du Conseil des Ministres.

Cette procédure ne peut être appliquée qu'une fois par les membres d'un groupe linguistique concernant un même projet ou une même proposition.

§ 3. In de agglomeratie bestaan een Nederlandse commissie voor de cultuur en een Franse commissie voor de cultuur, die uit een gelijk aantal leden, onderscheidenlijk door de Nederlandse en de Franse taalgroep van de agglomeratieraad verkozen, zijn samengesteld.

Zij hebben, elk voor hun gemeenschap, dezelfde bevoegdheden als de andere inrichtende machten :

1. inzake voorschoolse, naschoolse en culturele aangelegenheden;
2. inzake onderwijs.

§ 4. De Nederlandse commissie en de Franse commissie voor de cultuur vormen samen de Verenigde Commissies. De beslissingen van de Verenigde Commissies zijn slechts aangenomen, wanneer zij de meerderheid van de uitgebrachte stemmen in elke commissie bekomen.

De Verenigde Commissies zijn bevoegd voor de in § 3 bedoelde aangelegenheden van gemeenschappelijk belang en voor het bevorderen van de nationale en internationale zending van de agglomeratie.

§ 5. De in de §§ 3 en 4 bedoelde commissies vervullen eveneens de taken waarmee zij door de wetgevende macht, de gemeenschapsraden, de regering of de executieven worden belast.

De wet regelt de inrichting en de werking van deze commissies. »

Brussel, 16 juni 1988.

De Voorzitter
van de Kamer van Volksvertegenwoordigers,
Ch.-F. NOTHOMB.

De Secretarissen,
F. VERBERCKMOES.
Y. HARMEGNIES.

§ 3. Dans l'agglomération, il existe une commission française de la culture et une commission néerlandaise de la culture, qui sont composées d'un même nombre de membres élus respectivement par le groupe linguistique français et par le groupe linguistique néerlandais du conseil d'agglomération.

Elles ont, chacune pour sa communauté, les mêmes compétences que les autres pouvoirs organisateurs :

1. en matière préscolaire, postscolaire et culturelle;
2. en matière d'enseignement.

§ 4. La commission française et la commission néerlandaise de la culture constituent ensemble les Commissions réunies. Les décisions des Commissions réunies ne sont adoptées que si elles obtiennent dans chaque commission la majorité des voix émises.

Les Commissions réunies sont compétentes pour les matières prévues au § 3 qui sont d'intérêt commun et pour la promotion de la mission nationale et internationale de l'agglomération.

§ 5. Les commissions visées aux §§ 3 et 4 remplissent également les missions dont elles sont chargées par le pouvoir législatif, les conseils communautaires, le gouvernement ou les exécutifs.

La loi règle l'organisation et le fonctionnement de ces commissions. »

Bruxelles, le 16 juin 1988.

Le Président
de la Chambre des Représentants,
Ch.-F. NOTHOMB.

Les Secrétaires,
F. VERBERCKMOES.
Y. HARMEGNIES.

100-6/1° (B.Z. 1988)

Commissiestuk nr. 1

Herziening van de Grondwet en
Hervorming der Instellingen

100-6/1° (S.E. 1988)

Document de Commission n° 1

Révision de la Constitution et
Réforme des Institutions

BELGISCHE SENAAT

Buitengewone Zitting 1988

23 juni 1988

HERZIENING VAN DE GRONDWET

Herziening van artikel 108ter van
de Grondwet

(Verklaring van de wetgevende macht,
zie "Belgisch Staatsblad" nr.216
van 9 november 1987)

AMENDEMENT VAN
DE H. VANDENHAUTE c.s.

R.A 14094.

SENAT DE BELGIQUE

Session extraordinaire de 1988

23 juin 1988

REVISION DE LA CONSTITUTION

Révision de l'article 108ter de la
Constitution

(Déclaration du pouvoir législatif,
voir "Moniteur belge" n° 216
du 9 novembre 1987)

AMENDEMENT PROPOSE PAR
M. VANDENHAUTE ET CONSORTS

R.A 14094.

Article unique

Au point A , dans les § 2 et 3 proposés, remplacer les mots "de la Région de Bruxelles-Capitale " par les mots " de la Région Bruxelloise " .

JUSTIFICATION

La notion de " Région de Bruxelles-Capitale " , telle qu'elle est reprise dans le projet du Gouvernement est peu claire. Elle ne se retrouve dans aucune autre disposition de la Constitution où il est fait référence à Bruxelles (article 3 bis, 107 quater, 108 bis, et 126).

Il est donc, et de loin, préférable de traduire l'intention du Gouvernement en parlant de " Région bruxelloise".

J. VANDENHAUTE
H. HASQUIN
P. HATRY.

ENIG ARTIKEL

In de voorgestelde letter A de volgende wijzigingen aan te brengen :

1. In § 2 de woorden "organen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest" te vervangen door de woorden "organen van het Brussels Gewest".

2. In § 3 de woorden "taalgroepen in de Brussels Hoofdstedelijke Raad en Colleges" te vervangen door de woorden "taalgroepen in de Raad en de Colleges van het Brussels Gewest".

VERANTWOORDING

Het begrip "Brussels Hoofdstedelijk Gewest" dat in de regeringstekst voorkomt, is uiterst vaag. Het komt niet voor in de andere bepalingen van de Grondwet waarin sprake is van Brussel (art. 3bis, 107quater, 108bis en 126).

De bedoelingen van de Regering komen dus veel beter tot uiting indien men schrijft "het Brussels Gewest".

100-6/1° (B.Z. 1988)

Commissiestuk nr. 2

Herziening van de Grondwet en
Hervorming der Instellingen

100-6/1° (S.E. 1988)

Document de Commission n° 2

Révision de la Constitution et
Réforme des Institutions

BELGISCHE SENAAT

Buitengewone Zitting 1988

23 juni 1988

HERZIENING VAN DE GRONDWET

Herziening van artikel 108ter van
de Grondwet

(Verklaring van de wetgevende macht,
zie "Belgisch Staatsblad" nr. 216
van 9 november 1987)

AMENDEMENT VAN
DE H. HATRY c.s.

SENAT DE BELGIQUE

Session extraordinaire de 1988

23 juin 1988

REVISION DE LA CONSTITUTION

Révision de l'article 108ter de la
Constitution

(Déclaration du pouvoir législatif,
voir "Moniteur belge" n° 216
du 9 novembre 1987)

AMENDEMENT PROPOSE PAR
M. HATRY ET CONSORTS

R.A 14094.

R.A 14094.

ARTICLE UNIQUE

Remplacer cet article par ce qui suit :

"A. L'article 108ter, §§ 2, 3, 4 et 6, de la Constitution est remplacé par les dispositions suivantes :

"§ 2. La Région bruxelloise a la personnalité juridique.

§3. La région bruxelloise comprend :

1. les communes d'Anderlecht, Auderghem, Berchem-Sainte-Agathe, Bruxelles, Etterbeek, Evere, Forest, Ganshoren, Ixelles, Jette, Koekelberg, Molenbeek-Saint-Jean, Saint-Gilles, Saint-Josse ten Noode, Schaerbeek, Uccle, Watermael-Boitsfort, Woluwe-Saint-Lambert et Woluwe-Saint-Pierre;

2. les communes de Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Rhode-Saint-Genèse, Wemmel et Wezembeek-Oppem;

3. les autres communes désignées par la loi s'il s'avère que leur rattachement à la région bruxelloise correspond aux vœux de la population exprimés lors d'une consultation que le Roi organise dans les communes qu'il détermine .

§ 4. Les organes de la Région Bruxelloise exercent toutes les compétences prévues par l'article 6 de la loi du 8 août 1980, ainsi que les compétences dévolues à l'agglomération par la loi du 21/08/1987. .

§6. Le Conseil régional bruxellois règle, en ce qui concerne les institutions établies dans la région bilingue de Bruxelles-Capitale qui, en raison de leur organisation, ne peuvent être considérées comme appartenant exclusivement à l'une ou l'autre communauté;

1. En ce qui concerne la politique de la santé

1. la politique de dispensation de soins et au dehors des institutions de soins, à l'exception :

- a) de la législation organique;
- b) du financement de l'exploitation, lorsqu'il est organisé par la législation organique;
- c) de l'assurance maladie-invalidité;
- d) des règles de base relatives à la programmation,
- e) des règles de base relatives au financement de l'infrastructure, en ce compris l'appareillage médical lourd;
- f) des normes nationales d'agrément uniquement dans la mesure où celles-ci peuvent avoir une répercussion sur les compétences visées aux b), c), d) et e) ci-dessus;
- g) de la détermination des conditions et de la désignation comme hôpital universitaire conformément à la législation sur les hôpitaux.

2. L'éducation sanitaire ainsi que les activités et services de médecine préventive, à l'exception des mesures prophylactiques nationales.

II. En matière d'aide aux personnes

1. la politique familiale, en ce compris toutes les formes d'aide et d'assistance aux familles et aux enfants.

2. la politique d'aide sociale à l'exception :

a) des règles organiques des centres publics d'aide sociale;
b) de la fixation du montant minimum, des conditions d'octroi et du financement du revenu légalement garanti conformément à la législation instituant le droit à un minimum de moyens d'existence.

3. la politique d'accueil et d'intégration des immigrés.

4. la politique des handicapés, en ce compris la formation, la reconversion et le recyclage professionnels des handicapés, à l'exception :

a) des règles et du financement des allocations aux handicapés, en ce compris les dossier individuels;

b) des règles relatives à l'intervention financière pour la mise au travail de travailleurs handicapés, octroyée aux employeurs occupant des handicapés.

5. la politique du troisième âge, à l'exception de la fixation du montant minimum, des conditions d'octroi et du financement du revenu légalement garanti aux personnes âgées.

6. la protection de la jeunesse, à l'exception des matières relevant du droit civil, du droit pénal ou du droit judiciaire.

7. l'aide sociale pénitentiaire et post-pénitentiaire, à l'exception de l'exécution des décisions pénales.

III. En ce qui concerne la recherche scientifique appliquée

La recherche scientifique appliquée, pour les matières visées au I et II.

L'Exécutif de la région bruxelloise informe l'autorité nationale compétente de ses décisions en matière d'agrément, de fermeture et d'investissements concernant les matières visées au I, 1.

Le Conseil régional bruxellois règle également par décret la coopération internationale dans les matières visées aux I à III. L'assentiment à tout traité ou accord relatif à la coopération dans ces matières est donné par le Conseil régional bruxellois. Les traités lui sont présentés par l'exécutif.

B. L'article 108ter de la Constitution, est complété par un §7, rédigé comme suit :

"§7 - Les compétences du Conseil régional bruxellois dans les matières énumérées aux paragraphes 4, 5 et 6 comprennent le pouvoir d'adopter les dispositions et autres mesures relatives à l'infrastructure, nécessaires à l'exercice de ses compétences".

C. La disposition suivante est ajoutée, in fine, à l'article 108ter de la Constitution :

" L'article 108ter de la Constitution est abrogé à la date d'entrée en vigueur de la loi d'exécution de l'article 107quater qui confiera aux organes de la région bruxelloise les compétences de l'agglomération à laquelle appartient la capitale du Royaume et des commissions française et néerlandaise de la culture prévues à l'article 108ter, § 4".

JUSTIFICATION

- A. § 2. Le texte de l'article 108 ter nouveau proposé par le Gouvernement règle pour partie les compétences et le fonctionnement des organes de la Région bruxelloise appelée erronément Région de Bruxelles capitale. Cette Région bruxelloise doit être placée sur le même pied que la Région wallonne et la Région flamande. Celles-ci sont expressément dotées de la personnalité juridique par l'article 3 de la loi du 8/08/1980 . Il est donc nécessaire de prévoir également que la Région bruxelloise est dotée de la personnalité juridique.
- § 4. Les organes de la Région bruxelloise n'exercent pas seulement les anciennes compétences de l'agglomération bruxelloise. Il y a lieu de déterminer toutes leurs compétences par analogie aux autres régions du pays.
- § 6. Les organes de la région bruxelloise doivent également exercer certaines compétences dans les matières personnalisables visées à l'article 59bis, §2 de la Constitution.

B. § 7 Il convient que la région bruxelloise dispose des mêmes moyens et compétences que les deux autres régions.

C. Les articles 108bis et 108ter ont été soumis à révision en vue de supprimer les agglomérations et fédérations de communes et de confier aux organes de la région bruxelloise à créer en exécution de l'article 107 quater de la Constitution, les compétences des commissions française et néerlandaise de la culture. C'est pourquoi il est proposé d'abroger l'article 108ter de la Constitution à la date d'entrée en vigueur de la loi d'exécution de l'article 107 quater.

P. HATRY
H. HASQUIN
J. VANDENHAUTE.

*

* *

ENIG ARTIKEL

Dit artikel te vervangen als volgt :

"A. Artikel 108ter, §§ 2, 3, 4 en 6, van de Grondwet wordt vervangen als volgt :

"§ 2.- Het Brusselse Gewest heeft rechtspersoonlijkheid.

§ 3. Het Brusselse gewest omvat :

1. de gemeenten Anderlecht, Oudergem, Sint-Agatha-Berchem, Brussel, Etterbeek, Evere, Vorst, Ganshoren, Elsene, Jette, Koekelberg, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Noode, Schaarbeek, Ukkel, Watermaal-Bosvoorde, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe;

2. de gemeenten Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel en Wezembeek-Oppeem;

3. de andere door de wet aangewezen gemeenten, indien blijkt dat de aanhechting ervan aan het Brusselse gewest beantwoordt aan de wensen die door de bevolking werden uitgesproken naar aanleiding van een raadpleging die de Koning in de door hem vastgestelde gemeenten organiseert

§ 4.- De organen van het Brusselse Gewest oefenen alle bevoegdheden uit die zijn bepaald in artikel 6 van de wet van 8 augustus 1980, alsook de bevoegdheden die door de wet van 21 augustus 1987 aan de Agglomeratie zijn opgedragen.

§ 6 De Brusselse Gewestraad regelt, ten aanzien van de instellingen gevestigd in het tweetalige gewest Brussel-hoofdstad die, wegens hun organisatie, niet kunnen worden beschouwd als uitsluitend tot de ene of de andere gemeenschap te behoren;

I. Wat het gezondheidsbeleid betreft :

1. Het beleid betreffende de zorgenverstrekking in en buiten de verplegingsinrichtingen, met uitzondering van (1) :

- a) de organieke wetgeving;*
- b) de financiering van de exploitatie, wanneer deze geregeld is door de organieke wetgeving;*
- c) de ziekte- en invaliditeitsverzekering;*
- d) de basisregelen betreffende de programmatie;*
- e) de basisregelen betreffende de financiering van de infrastructuur, met inbegrip van de zware medische apparatuur;*
- f) de nationale erkenningsnormen uitsluitend voor zover deze een weerslag kunnen hebben op de bevoegdheden bedoeld in b), c), d) en e) hiervoren;*

g) de bepaling van de voorwaarden voor en de aanwijzing tot universitair ziekenhuis overeenkomstig de wetgeving op de ziekenhuizen.

2. De gezondheidsopvoeding alsook de activiteiten en diensten op het vlak van de preventieve gezondheidszorg, met uitzondering van de nationale maatregelen inzake profylaxis.

II. Wat de bijstand aan personen betreft :

1. Het gezinsbeleid met inbegrip van alle vormen van hulp en bijstand aan gezinnen en kinderen.

2. Het beleid inzake maatschappelijk welzijn met uitzondering van :

a) de regelen tot inrichting van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;

b) de vaststelling van het minimumbedrag, de toekenningsvoorwaarden en de financiering van het wettelijk gewaarborgd inkomen overeenkomstig de wetgeving tot instelling van het recht op een bestaansminimum.

3. Het beleid inzake onthaal en integratie van migranten.

4. Het beleid inzake minder-validen, met inbegrip van de beroepsopleiding, de omscholing en de herscholing van minder-validen, met uitzondering van :

a) de regelen betreffende en de financiering van de toelagen aan de minder-validen, met inbegrip van de individuele dossiers;

b) de regelen betreffende financiële tegemoetkoming voor de tewerkstelling van minder-valide werknemers, die toegekend wordt aan de werkgevers die minder-validen tewerkstellen.

5. Het bejaardenbeleid, met uitzondering van de vaststelling van het minimumbedrag, van de toekenningsvoorwaarden en van de financiering van het wettelijk gewaarborgd inkomen voor bejaarden.

6. De jeugdbescherming, met uitzondering van de aangelegenheden ressorterende onder het burgerlijk recht, het strafrecht of het gerechtelijk recht.

7. De penitentiaire en de post-penitentiaire sociale hulpverlening met uitzondering van de uitvoering van strafrechtelijke beslissingen.

III. Wat het toegepast wetenschappelijk onderzoek betreft :

Het toegepast wetenschappelijk onderzoek voor de in I en II bedoelde aangelegenheden.

De Brusselse gewest-executieve brengt de bevoegde nationale overheid op de hoogte van haar beslissingen inzake erkenning, sluiting en investeringen betreffende de aangelegenheden bedoeld in I, 1.

De Brusselse Gewestraad regelt eveneens bij decreet de internationale samenwerking in de aangelegenheden bedoeld in I tot III. Instemming met de verdragen of akkoorden betreffende de samenwerking in die aangelegenheden wordt verleend door de Brusselse Gewestraad. De verdragen worden bij die Raad door de Executieve ingediend. "

B. Artikel 108ter van de Grondwet wordt aangevuld met een § 7, luidend als volgt :

« § 7. — De bevoegdheden van de Brusselse Gewestraad inzake de in de §§ 4, 5 en 6 opgesomde aangelegenheden omvatten de bevoegdheid om de bepalingen en de andere maatregelen aan te nemen die betrekking hebben op de infrastructuur en nodig zijn voor de uitoefening van zijn bevoegdheden ».

C. Aan het slot van artikel 108ter wordt de volgende bepaling toegevoegd :

" Artikel 108ter van de Grondwet wordt opgeheven op de datum van de inwerking-treding van de wet ter uitvoering van artikel 107quater die aan de organen van het Brusselse Gewest de bevoegdheden zal toekennen van de agglomeratie waartoe de hoofdstad van het Rijk behoort en van de Nederlandse en Franse cultuurcommissies waarin voorzien bij artikel 108ter, § 4. »

VERANTWOORDING

A. § 2. De tekst van het door de Regering voorgestelde nieuwe artikel 108ter regelt ten dele de bevoegdheden en de werking van de organen van het Brusselse Gewest, dat verkeerdelijk Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt genoemd.

Dat Brusselse Gewest moet op dezelfde voet staan als het Waalse Gewest en het Vlaamse Gewest. Artikel 3 van de wet van 8 augustus 1980 heeft aan die twee gewesten uitdrukkelijk rechtspersoonlijkheid verleend. Er moet dus ook worden bepaald dat het Brusselse Gewest rechtspersoonlijkheid bezit.

§ 4. De organen van het Brusselse Gewest oefenen niet alleen de voormalige bevoegdheden van de Brusselse Agglomeratie uit. Ze moeten dezelfde bevoegdheden krijgen als de organen van de andere gewesten in ons land.

§ 6. De organen van het Brusselse gewest dienen ook bepaalde bevoegdheden uit te oefenen in de bij artikel 59bis, § 2 van de Grondwet bedoelde persoonsgebonden aangelegenheden.

B. § 7. Het Brussels Gewest moet over dezelfde middelen en bevoegdheden beschikken als de twee andere gewesten.

C. De artikelen 108*bis* en 108*ter* werden aan herziening onderworpen teneinde de agglomeraties en federaties van gemeenten af te schaffen en aan de organen van het Brussels Gewest die ter uitvoering van artikel 107*quater* van de Grondwet moeten worden opgericht, de bevoegdheden van de Nederlandse en Franse cultuurcommissies toe te kennen. Daarom wordt voorgesteld artikel 108*ter* van de Grondwet op te heffen op de datum van de inwerkingtreding van de wet ter uitvoering van artikel 107*quater*.

100-6/1° (B.Z. 1988)

Commissiestuk nr. 3

Herziening van de Grondwet en
Hervorming der Instellingen

100-6/1° (S.E. 1988)

Document de Commission n° 3

Révision de la Constitution et
Réforme des Institutions

BELGISCHE SENAAT

Buitengewone Zitting 1988

23 juni 1988

HERZIENING VAN DE GRONDWET

Herziening van artikel 108ter van
de Grondwet

(Verklaring van de wetgevende macht,
zie "Belgisch Staatsblad" nr. 216
van 9 november 1987)

AMENDEMENTEN VAN
DE HH. VAES EN DIERICKX

SENAT DE BELGIQUE

Session extraordinaire de 1988

23 juin 1988

REVISION DE LA CONSTITUTION

Révision de l'article 108ter de la
Constitution

(Déclaration du pouvoir législatif,
voir "Moniteur belge" n° 216
du 9 novembre 1987)

AMENDEMENTS PROPOSES PAR
MM. VAES ET DIERICKX

Enig artikel

Article unique

1. In punt A, de voorgestelde § 3 vervangen door wat volgt :

« § 3. Voor de gevallen bepaald in de Grondwet en de wet, worden de leden van de Brusselse hoofdstedelijke raad ingedeeld in een Nederlandse en in een Franse taalgroep, op de wijze bepaald door een wet aangenomen met de in artikel 1, laatste lid, bepaalde meerderheid. »

1. Au point A, remplacer le § 3 proposé par ce qui suit :

« § 3. Pour les cas déterminés dans la Constitution et dans la loi, les membres du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale sont répartis en un groupe linguistique français et un groupe linguistique néerlandais de la manière fixée par une loi adoptée à la majorité prévue à l'article 1er, dernier alinéa. »

Enig artikel

Article unique

2. Punt A aanvullen met een § 3bis, luidend als volgt :

« § 3bis. In het Brusselse hoofdstedelijke gewest, bestaan een Nederlandse commissie voor de cultuur en een Franse commissie voor de cultuur, die uit een gelijk aantal leden, onderscheidenlijk door de Nederlandse en de Franse taalgroep van de Brusselse hoofdstedelijke raad verkozen, zijn samengesteld.

2. Compléter le point A par un § 3bis, libellé comme suit :

« § 3bis. Dans la région de Bruxelles-Capitale, il existe une commission française de la culture et une commission néerlandaise de la culture qui sont composées d'un même nombre d'élus respectivement par le groupe linguistique français et par le groupe linguistique néerlandais du Conseil de la région de Bruxelles-Capitale.

Hun samenstelling, werking, bevoegdheid en — onverminderd artikel 59bis, § 6 — hun financiering, worden geregeld door een wet aangenomen met de in artikel 1, laatste lid, bepaalde meerderheid :

1° ze hebben, elk voor hun gemeenschap, dezelfde bevoegdheden als de andere inrichtende machten inzake culturele aangelegenheden, onderwijs en persoonsgebonden aangelegenheden;

2° ze oefenen, elk voor hun gemeenschap, de bevoegdheden uit die hen worden toegewezen door de Gemeenschapsraden;

3° ze regelen samen de in 1° bedoelde aangelegenheden van gemeenschappelijk belang. In dat geval vormen zij samen de Verenigde Commissie.

De Verenigde Commissie kan slechts beslissingen nemen indien in elke commissie een meerderheid van de uitgebrachte stemmen wordt bereikt.

Een wet aangenomen met de in artikel 1, laatste lid, bepaalde meerderheid regelt de werking, de bevoegdheden en — onverminderd artikel 59bis, § 6 — de financiering van de Verenigde Commissie. »

Une loi adoptée à la majorité prévue à l'article 1er, dernier alinéa, règle leur composition, leur fonctionnement, leur compétence et, sans préjudice de l'article 59bis, § 6, leur financement :

1° elles ont, chacune pour leur communauté, les mêmes compétences que les autres pouvoirs organisateurs pour les matières culturelles, d'enseignement et personnalisables;

2° elles exercent, chacune pour leur communauté, les compétences qui leur sont déléguées par les Conseils de communautés;

3° elles règlent conjointement les matières visées au 1° qui sont d'intérêt commun. Elles forment alors la commission réunie.

Les décisions de la commission réunie ne sont adoptées que si elles obtiennent, dans chaque commission, la majorité des voix émises.

Une loi adoptée à la majorité prévue à l'article 1er, dernier alinéa, règle le fonctionnement, les compétences et, sans préjudice de l'article 59bis, § 6, le financement de la commission réunie. »

VERANTWOORDING

JUSTIFICATION

Onze amendementen hebben tot doel in de Brusselse hoofdstedelijke raad geen « taalblokken » tot stand te brengen op grond van eentalige lijsten.

In Brussel, een tweetalig gewest, moet het indienen van tweetalige lijsten toegelaten worden. Heel wat Brusselaars laten hun stem immers niet in de eerste plaats van de taal afhangen, maar wel van een keuze tussen politieke programma's en opvattingen. Daarmee moet rekening worden gehouden.

Bovendien mag in Brussel geen « dubbel mandaat » ontstaan tussen de leden van de gemeenschapsraden en die welke culturele en gemeenschapsaangelegenheden zullen moeten behandelen. Onze voorstellen komen aan die wens tegemoet.

Nos amendements visent à ne pas installer au Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale des blocs linguistiques composés sur base de listes unilingues.

Il convient d'autoriser la présentation de listes bilingues à Bruxelles, région bilingue. En effet, de nombreux Bruxellois ne déterminent pas prioritairement leur vote par rapport à une langue, mais d'abord par rapport à un choix fait entre les programmes et les philosophies politiques. Cela doit être respecté.

Il convient aussi de ne pas installer de « double mandat » à Bruxelles entre les conseillers régionaux et ceux qui auront à traiter les matières culturelles et communautaires. Nos propositions répondent à ce souhait.

De Vlamingen zouden ook op een meer duurzame wijze vertegenwoordigd zijn in een Nederlandse Cultuurcommissie van bijvoorbeeld 25 leden, want als we de berekeningen van bepaalde leden van de huidige NCC mogen geloven, zouden er onder de 75 leden van de Brusselse hoofdstedelijke raad zelfs geen 15 Vlaamse verkozenen zijn. Ons voorstel maaakt het dus mogelijk de Vlamingen in Brussel op politiek vlak beter te vertegenwoordigen, zonder de belangen van de Franstaligen te schenden.

Aangezien het, tot slot, naar onze mening normaal is dat de Vlamingen, ook in gemeenten waar ze geen verkozenen hebben, toegang krijgen tot de administratieve stukken, moet dat recht zeker gewaarborgd worden voor verkozenen. De leden van de NCC zouden dat recht kunnen krijgen.

La représentation flamande sera aussi plus stable au sein d'une commission néerlandaise de la culture qui compterait, par exemple, 25 membres car si l'on en croit les calculs faits par certains membres de l'actuelle NCC, sur 75 membres au Conseil Régional de Bruxelles, il n'y aurait pas quinze Flamands élus. Notre proposition permet donc une meilleure représentation politique des Flamands de Bruxelles, sans préjudice pour la représentation des francophones.

Enfin, si pour nous il est normal que dans les communes où ils n'ont pas d'élus, les Flamands aient accès aux documents administratifs, il convient que ce droit soit garanti à des / -Ceux de la NCC pourraient obtenir ce droit.

/personnes représentatives

J.-F. VAES
L. DIERICKX.

100-6/1° (B.Z. 1988)

Commissiestuk nr. 4

Herziening van de Grondwet en
Hervorming der Instellingen

100-6/1° (S.E. 1988)

Document de Commission n° 4

Révision de la Constitution et
Réforme des Institutions

BELGISCHE SENAAT

Buitengewone Zitting 1988

23 juni 1988

HERZIENING VAN DE GRONDWET

Herziening van artikel 108ter van
de Grondwet

(Verklaring van de wetgevende macht,
zie "Belgisch Staatsblad" nr.216
van 9 november 1987)

AMENDEMENTEN VAN
Mevr. HERMAN-MICHIELSENS c.s.

SENAT DE BELGIQUE

Session extraordinaire de 1988

23 juin 1988

REVISION DE LA CONSTITUTION

Révision de l'article 108ter de la
Constitution

(Déclaration du pouvoir législatif,
voir "Moniteur belge" n° 216
du 9 novembre 1987)

AMENDEMENTS PROPOSES PAR
Mme HERMAN-MICHIELSENS ET CONSORTS

ENIG ARTIKELLETTER A, § 2

- A. In paragraaf 2 van littera A worden de woorden "waartoe de hoofdstad van het Rijk behoort" weggelaten.

Verantwoording.

Artikel 108ter handelt uitsluitend over "Brussel" of zoals de tekst van paragraaf 1 het formuleert over "de agglomeratie waartoe de hoofdstad van het Rijk behoort". Deze formulering dient dan ook niet meer herhaald te worden in paragraaf 2 (zoals de Regering voorstelt) of in latere paragrafen.

- B. In paragraaf 2 van littera A worden de woorden "aangenomen met de in artikel 1, laatste lid, bepaalde meerderheid" weggelaten.

Verantwoording.

De door de Regering voorgestelde tekst gaat om een nieuwe grensel die verkeerde toestanden vrijwel definitief vastlegt.

Het zal vrijwel onmogelijk worden om nog wijzigingen aan te brengen in de Brusselse structuren, hoewel de maatschappelijke evoluties -vooral in grootsteden als Brussel- permanent aanwezig zijn.

Door deze grensel geeft de Regering aan een behoudsgezinde minderheid in ons land -die zelfs niet eens bekommerd hoeft te zijn over het lot van Brussel- het wapen in handen om van onze hoofdstad een op termijn versterkte administratieve structuur te maken.

- C. In paragraaf 2 van littera A worden de woorden "Brusselse Hoofdstedelijk Gewest" vervangen door de woorden "Brussels Hoofdstedelijk Gebied".

Verantwoording.

De Vlaamse cultuurverenigingen hebben altijd uitdrukkelijk geëist dat Brussel een "gebied" moet worden en geen derde Gewest.

Ook qua bevoegdheden (nl. agglomeratiebevoegdheden), samenstelling (bv. de taalgroepen), werking, e.d. is er een duidelijk onderscheid met het Vlaamse en het Waalse Gewest. Het is dan ook logisch dit in de benaming tot uiting te brengen : "gewest" dient dus vervangen door de correcte term "gebied".

D.

LETTER A, § 3

- D. In littera A, paragraaf 3, eerste lid worden de woorden "aangenomen met de in artikel 1, laatste lid, bepaalde meerderheid" weggelaten.

Verantwoording.

De door de Regering voorgestelde tekst gaat om een nieuwe grendel die verkeerde toestanden vrijwel definitief vastlegt.

Het zal vrijwel onmogelijk worden om nog wijzigingen aan te brengen in de Brusselse structuren, hoewel de maatschappelijke evoluties -vooral in grootsteden als Brussel- permanent aanwezig zijn.

Door deze grendel geeft de Regering aan een behoudsgezinde minderheid in ons land- die zelfs niet eens bekommerd hoeft te zijn over het lot van Brussel- het wapen in handen om van onze hoofdstad een op termijn verstarde administratieve structuur te maken.

E. 1 In littera A, paragraaf 3 wordt 1° vervangen als volgt :

"1° zijn, elk voor hun gemeenschap, bevoegd voor de culturele aangelegenheden, het onderwijs en de persoonsgebonden aangelegenheden. De wet bepaalt op welke wijze zij deze bevoegdheden kunnen uitoefenen;"

Verantwoording.

De term "inrichtende macht" is een onduidelijke term, die nergens in de Grondwet een eenduidige betekenis kreeg.

Ofwel wordt met "macht" verwezen naar de drie machten, die wel grondwettelijk zijn bepaald, maar dan krijgt de door de Regering voorgestelde tekst een zinloze betekenis.

Ofwel wordt hier verwezen naar de onderwijswetgeving, waar het begrip "inrichtende macht" wel wordt gehanteerd en een inhoud heeft. Het zijn dan al die privé-personen of al die openbare besturen die op grond van artikel 17 van de Grondwet onderwijs kunnen inrichten. Ook in dit geval heeft de door de Regering voorgestelde tekst geen zinnige inhoud vermits enerzijds wordt verwezen naar inrichtende machten in het onderwijs en anderzijds

wordt gesteld dat de taalgroepen dezelfde bevoegdheden als die inrichtende machten hebben inzake culturele aangelegenheden, onderwijs en persoonsgebonden aangelegenheden.

Mocht de redenering van de Regering toch als juist worden aangenomen, dan merken we op dat de "Gemeenschap" één der inrichtende machten is en dat die Gemeenschap de volheid van bevoegdheid inzake onderwijs (behalve 3 uitzonderingen) heeft gekregen.

Vermits de taalgroepen "dezelfde bevoegdheden" zullen krijgen als de Gemeenschappen, zullen zij dus eveneens normerend kunnen optreden qua wedden, personeelsstatuut, schoolbevolkingsnormen, schoolvrede,....

E.2. Subsidiair :

In littera A, paragraaf 3, tweede lid, 1^c, worden de woorden "culturele aangelegenheden, onderwijs en persoonsgebonden aangelegenheden" vervangen door het woord "gemeenschapsaangelegenheden".

Verantwoording.

Dit brengt de eigenheid van de Gemeenschappen beter tot uiting.

F. Letter A, § 3, aan te vullen met een vierde lid, luidende :

"De beslissingen van de Raad en van de Verenigde Colleges zijn slechts aangenomen wanneer zij de meerderheid van de uitgebrachte stemmen in elke taalgroep bekomen".

Verantwoording.

De eerbied voor de eigen beslissingsmacht van elke Gemeenschap had de grondwetgever ertoe gebracht een dergelijke waarborg in het bestuur van de hoofdstad vast te leggen. De door de Regering voorgestelde tekst offert deze waarborg helemaal op, ondanks het feit dat de Verklarende Nota over een dubbele meerderheid spreekt.

G. Littera A wordt aangevuld met een paragraaf 3bis (nieuw) luidend als volgt :

"Paragraaf 3bis. Elk van de in paragraaf 3 bedoelde taalgroepen omvat ten minste één derde van de leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad".

Verantwoording.

Deze democratische eis is ingegeven door het tweetalige karakter van het hoofdstedelijk gebied, reeds vastgelegd in artikel 3bis van de Grondwet.

LETTER C - OVERGANGSBEPALING

H. In de eerste zin van de overgangsbepaling van artikel 108ter wordt het woord "blijven" vervangen door "zijn".

Verantwoording.

Het lijkt erop dat in de Overgangsbepaling de woordelijke inhoud van het huidige artikel 108ter paragraaf 2 tot paragraaf 6 werd overgenomen. In dat geval "blijven" de bestaande rechtsregels inderdaad van verdere toepassing.

Er werden evenwel wijzigingen gebracht aan de vigerende tekst van art. 108ter.

Deze wijzigingen hebben niet alleen een vormelijk karakter : zo werden de begrippen "cultuurgemeenschap" en "cultuurraden" vervangen door "gemeenschap" en "gemeenschapsraden" of werd in de nieuwe paragraaf 5 de verwijzing (naar paragrafen 3 en 4) gecorrigeerd.

Er werd echter ook een nieuwe politieke optie in de overgangsbepaling van artikel 108ter verwerkt. Naast de nationale regering kunnen nu ook grondwettelijk de executieven de Commissies voor de Cultuur met bepaalde taken belasten. Dit is méér dan alleen een vormelijke aanpassing.

Er is dan ook geen sprake van een grondwettelijke continuïteit en dus dient het woord "blijven" te worden vervangen door "zijn".

L. HERMAN-MICHELSENS
G. SPROCKEELS
J. VANDERMARLIERE.

ARTICLE UNIQUELITTERA A, § 2

A. **Au point A, au § 2 proposé, supprimer les mots « à laquelle la capitale du Royaume appartient ».**

B. **Au point A, au § 2 proposé, supprimer les mots « adoptée à la majorité prévue à l'article 1er, dernier alinéa ».**

C. **Au point A, au § 2 proposé, remplacer les mots « région de Bruxelles-Capitale » par les mots « territoire de Bruxelles-Capitale ».**

LITTERA A, § 3

D. **Au point A, au premier alinéa du § 3 proposé, supprimer les mots « à la majorité prévue à l'article 1er, dernier alinéa. »**

E. 1. Au littera A, § 3, remplacer le 1° par le texte suivant :

"1° sont, chacun pour leur communauté, compétents pour les matières culturelles, d'enseignement et personnalisables. La loi détermine la manière dont ils peuvent exercer ces compétences,".

E. 2. Subsidiairement :

Au point A, au § 3 proposé, deuxième alinéa, 1°, remplacer les mots « les matières culturelles, d'enseignement et personnalisables » par les mots « les matières communautaires ».

F. Compléter le littera A, § 3, par un quatrième alinéa, rédigé comme suit :

"Les décisions du Conseil et des collèges réunis ne sont adoptées que si elles obtiennent dans chaque groupe linguistique la majorité des voix émises."

G. **Compléter le point A par un § 3bis (nouveau), libellé comme suit :**

« § 3bis. — Les groupes linguistiques visés au § 3 comprennent chacun au moins un tiers des membres du Conseil de la région de Bruxelles-Capitale ».

LITTERA C - DISPOSITION TRANSITOIRE

H. Dans la première phrase de la disposition transitoire de l'article 108ter, remplacer le mot "restent" par le mot "sont".
